

Nr 30.

Ankom till riksdagens kansli den 21 februari 1930 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av vissa av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen under sjätte huvudtiteln gjorda framställningar om anslag till väg- och vattenbyggnadsväsendet jämte i ämnet väckta motioner.

(4:e avd.)

1:o) Uti den till riksdagen den 3 januari 1930 avlåtna propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1930/1931 har Kungl. Maj:t förutsatt uppförande i riksstaten för budgetåret 1930/1931 av det ordinarie förslagsanslaget till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen med oförändrat belopp 167,500 kronor.

Väg- och
vatten-
byggnads-
styrelsen.

Utskottet, som i förevarande sammanhang ansett sig böra till behandling upptaga ett flertal väg- och vattenbyggnadsväsendet berörande, under sjätte huvudtiteln upptagna anslag, får beträffande utredningen i detta ämne hänvisa till sid. 5—59 av det vid propositionen fogade utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för samma dag.

I förevarande ämne har i två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren, nr 89, av herr *A. O. Frändén m. fl.* och den andra inom andra kammaren, nr 181, av herr *V. Hedlund* i Östersund *m. fl.*, hemställts, att riksdagen vid överförandet av de ordinarie tjänstemännen i väg- och vattenbyggnadsdistrikten till indragningsstat måtte i vad beträffar såväl förmåner på indragningsstat som pension likställa t. f. distriktscheferna Lundström, Insulander och Nilson med de ordinarie distriktscheferna.

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sin framställning, får utskottet hänvisa till motionerna.

Beträffande frågan om ändrad organisation av väg- och vattenbyggnadsadministrationen torde få erinras, att 1929 års riksdag (skrivelse nr 275) beslutat viss omorganisationen av vägväsendet att tillämpas från och med den 1 juli 1930, därvid riksdagen i det väsentliga anslutit sig till ett av Kungl. Maj:t i proposition, nr 53, framlagt förslag i ämnet.

Genom beslut den 14 juni 1929 har sedermera Kungl. Maj:t anbefallt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att med beaktande av vad riksdagen i sin skrivelse anfört ej mindre verkställa förnyad utredning angående behovet av biträdande vägingenjörer än även upprätta och till Kungl. Maj:t inkomma med

förslag *dels* till anvisningar för upprättande av förberedande planer för ett antal år över de väg- och brobyggnadsarbeten, som med hänsyn till å ena sidan behovet och å andra sidan den sannolika medelsåtgången beräknas kunna komma till utförande i de skilda länen (flerårsplaner), *dels* till de ändringar i instruktionen för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, som äro påkallade av den nya organisationen, varvid särskild uppmärksamhet vore att fästa vid styrelsens direkta inspektionsverksamhet, till instruktion för vägingenjörerna och de biträdande vägingenjörerna samt till bestämmelser, avsedda att ersätta gällande taxa för förrättningar, som verkställas av tjänstemännen i väg- och vattenbyggnadsdistrikten, och i samband därmed till taxa för arbetsledning, till erforderliga ändringar i kungörelsen den 10 augusti 1928 angående statsbidrag till allmänna vägars byggande m. m., till allmänna bestämmelser rörande statsbidrag till varaktiga vägbeläggningar ävensom till de nya eller ändrade bestämmelser i övrigt vare sig av administrativ eller annan natur, som föranledas av den nya organisationen, *dels ock* till personalstater och anordningar, som erfordras för övergång till den beslutade nya organisationen eller eljest påkallas av densamma, ävensom till omkostnadsstater och erforderliga anslag.

Sedan väg- och vattenbyggnadsstyrelsen inkommit med förslag beträffande flerårsplaner samt yttranden över detta förslag avgivits av länsstyrelserna i samtliga län, har Kungl. Maj:t den 25 oktober 1929 fastställt formulär till *dels* flerårsplan för byggande och förbättring av allmänna vägar i de särskilda länen, *dels* uppgift beträffande medel, som beräknas tillgängliga inom väghållningsdistrikt för genomförande av sådan plan, ävensom meddelat anvisningar beträffande flerårsplaner för allmänna vägars byggande och förbättring.

I skrivelse den 5 september 1929 angående anslag till väg- och vattenbyggnadsväsendet för budgetåret 1930/1931 har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framlagt förslag rörande de för den nya vägorganisationen erforderliga anslagen m. m. Skiljaktig mening har härvid uttalats av två ledamöter av styrelsen.

I anledning av detta förslag hava utlåtanden avgivits av statskontoret den 30 september 1929, riksräkenskapsverket den 4 oktober 1929, allmänna civilförvaltningens lönenämnd den 9 oktober 1929 samt justitiekanslersämbetet den 7 november 1929.

Slutligen har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i skrivelse den 14 september 1929 avgivit förslag till de nya eller ändrade bestämmelser, som föranledas av den nya vägorganisationen. Häröver hava infordrade yttranden avgivits av statskontoret, riksräkenskapsverket, samtliga länsstyrelser m. fl. myndigheter och korporationer.

Sammanfattning.

Departementschefen har framlagt en sammanfattning beträffande de nu föreslagna förändringarna i avseende å anslagen under vägadministrationen samt angående kostnaderna för denna och sättet för kostnadernas täckning, därvid departementschefen anfört följande:

»Vid bifall till vad jag i det föregående föreslagit skulle följande å riksstatens sjätte huvudtitel nu upptagna anslag utgå, nämligen det ordinarie anslaget å 30,000 kronor till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens distriktstjänstemän, det extra anslaget å 4,500 kronor till ytterligare medel till avlöning av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens distriktstjänstemän, de ordinarie reservationsanslagen å 60,000 kronor till expenser för allmänna arbeten och å 65,000 kronor till väg- och broundersökningar samt det extra förslagsanslaget å 9,000 kronor till tillfällig löneförbättring för viss personal inom den civila statsförvaltningen, vilket sistnämnda anslag endast avser väg- och vattenbyggnadsstyrelsens distriktstjänstemän. I stället skulle tillkomma följande anslag, nämligen ett extra anslag å 46,500 kronor till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens inspektionsverksamhet, ett extra anslag å 65,000 kronor till expenser i väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, ett extra förslagsanslag å 310,000 kronor till vägingenjörer, biträdande vägingenjörer och vägingenjörssassistenter, vilket anslag skulle direkt utgå av automobilskattemedel, ett extra förslagsanslag å 215,000 kronor till diverse kostnader för vägorganisationen i länen, ett extra förslagsanslag å 150,000 kronor till resekostnader för vägingenjörer, biträdande vägingenjörer och vägingenjörssassistenter samt — endast under budgetåret 1930/1931 — ett extra reservationsanslag å 105,000 kronor till täckande av engångskostnader för anskaffande av kontorsinventarier m. m.

Statsverkets kostnader för vägadministrationen enligt nu föreliggande förslag skulle — frånsett indragningsstaten — uppgå till de belopp, som angivits i efterföljande tabell, i vilken jämväl upptagits dels kostnaderna för den nya vägorganisationen, sådana dessa kostnader beräknats i propositionen nr 53 till 1929 års riksdag, och dels kostnaderna för nuvarande vägorganisation:

Utgiftsrubrik	Nuvarande organisation	Den nya vägorganisationen	
		enligt propositionen nr 53/1929	enligt förevarande förslag
<i>I. Av allmänna statsmedel.</i>			
Anslag till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen	167,500	167,500	167,500
Dyrtidstillägg till befattningshavare, som avlönas från nyssnämnda anslag	27,800	27,800	27,800
Anslag till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens verksamhet	64,800	64,800	50,000
Dyrtidstillägg till befattningshavare, som avlönas från sistnämnda anslag	11,000	11,000	8,500
Anslag till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens distriktstjänstemän	30,000	—	—
Anslag till ytterligare medel till avlöning av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens distriktstjänstemän	4,500	—	—
Anslag till tillfällig löneförbättring för viss personal inom den civila statsförvaltningen	9,000	—	—

Utgiftsrubrik	Nuvarande organisation	Den nya vägorganisationen				
		enligt propositionen nr 53/1929	enligt förevarande förslag			
Dyrtidstillägg å distriktstjänstemännens avlöningsförmåner	14,800	—	—			
Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens inspektionsverksamhet	—	20,000	46,500			
Dyrtidstillägg å arvoden i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens inspektionsverksamhet	—	—	6,500			
Anslag till expenser för allmänna arbeten	60,000	50,000	—			
Expenser i väg- och vattenbyggnadsstyrelsen	—	—	65,000			
Diverse kostnader för vägorganisationen i länen	—	¹⁾ 174,500	215,000			
Resekostnader för vägingenjörer, biträdande vägingenjörer och vägingenjörsassistenter	—	—	150,000			
Engångskostnader för anskaffning av kontorsinventarier m. m.	—	105,000	105,000			
Anslag till väg- och broundersökningar	65,000	—	—			
Utgifter å byggnadsanslagen för arbetsledning	41,000	495,400	—	620,600	—	841,800
<i>II. Av automobilskattemedel.</i>						
Vägkonsulenter	65,000	—	—	—	—	—
Vägkonsulenters resor	30,000	—	—	—	—	—
Vägingenjörer, biträdande vägingenjörer och vägingenjörsassistenter	—	—	¹⁾ 415,800	—	¹⁾ 310,000	—
Resekostnader för vägingenjörer och deras biträden	—	—	150,000	—	—	—
Arbetsledningsarvoden	189,000	284,000	—	565,800	—	310,000
Summa		779,400		1,186,400		1,151,800

¹⁾ I detta belopp ingår icke såsom i beloppet 215,000 kronor enligt förevarande förslag någon kostnad för kamerala biträden åt vägingenjörerna men däremot ett belopp av 14,500 kronor för dyrtidstillägg till rit- och skrivbiträden.

Då det i tabellen angivna beloppet av 105,000 kronor för vissa engångskostnader endast skall uppföras å riksstaten för budgetåret 1930/1931, skulle de årliga kostnaderna från och med budgetåret 1931/1932 bliva i enlighet med vad i propositionen nr 53 beräknats 1,081,400 kronor och vid bifall till vad jag nu föreslagit 1,046,800 kronor.

Enligt tabellen skulle kostnaden för det nu framlagda förslaget med 34,600 kronor understiga den i propositionen nr 53 skisserade. Hårtill bör emellertid läggas ett belopp av (30,000 + 5,100) 35,100 kronor till arvoden och dyrtidstillägg för kamerala biträden, som inräknats i nu föreslaget anslag å 215,000 kronor till diverse kostnader men som ej ingår i det för motsvarande ändamål i propositionen nr 53 beräknade beloppet av 174,500 kronor. Om man i bägge fallen bortser från kostnaden för kamerala biträden, i vilket avseende någon

kostnadsberäkning icke gjordes i nämnda proposition, blir i själva verket skillnaden alltså 69,700 kronor.»

Kungl. Maj:ts förevarande förslag — som avser genomförande från och med den 1 juli 1930 av en ny lokal vägorganisation och så gott som helt utformats efter riktlinjer, angivna i den av föregående års riksdag godkända propositionen i ämnet — innebär en genomgripande omläggning av hittillsvarande system med anlåtande av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens distriktstjänstemän och de hos länsstyrelserna anställda vägkonsulenterna för de statliga väguppgifterna ute i orterna. I stället skulle hos länsstyrelserna nyanställas helt statsavlönade vägingenjörer, varvid alltså förutsättes upphörande av nuvarande avlöningssystem, enligt vilket de hittillsvarande tjänstemännen för sin utkomst stått i beroende av de uppdrag att planlägga, kontrollera och leda vägarbeten, som de kunnat förskaffa sig från vägdistriktet.

Förslaget har i stort sett ej givit utskottet anledning till erinran. I avseende å några av dess detaljer anser sig dock utskottet böra anföra följande.

Tämligen givet är att de nytillsatta vägingenjörernas huvuduppgift måste bli att lämna de länsstyrelser, hos vilka de anställts, sakkunnigt biträde vid handläggningen av den mångfald vägärenden av skilda slag, som redan nu åvila nämnda ämbetsmyndigheter och som är avsedd att i än mer vidgad omfattning påläggas dem. Under förutsättning av en lämplig organisation av arbetet och dettas ändamålsenliga uppdelning å den hos varje vägingenjör anställda personalen bör det dock vid sidan härav vara vägingenjörerna möjligt att i lämplig utsträckning ombesörja vägundersöknings- och renstakningsarbeten m. m. åt vägdistriktet, allt mot ersättning, som tillfaller statsverket. Såsom av 1929 års riksdag framhållits, är en dylik ej alltför ensidig inriktning av arbetet önskvärd ej endast med hänsyn till den statsanställda vägpersonalens fulla utnyttjande utan ock för att den må upprätthålla kontakt med vägverksamheten ute i bygderna.

Enligt förslaget skulle anställas — förutom 23 vägingenjörer, varav en gemensam för Uppsala och Gotlands län — 10 biträdande vägingenjörer samt 10 vägingenjörassistenter. Även dessa sistnämnda skulle innehava viss teknisk kompetens eller torde i varje fall få förutsättas besitta praktisk yrkeskunskap. Om än ifrågavarande beräkning över antalet erforderliga biträdande vägingenjörer och vägingenjörassistenter lärer få godtagas, anser sig dock utskottet böra uttala den förväntan, att dessa hjälparbetskrafters blivande fördelning å olika län må ske efter sorgfällig prövning av göromålens mängd inom de olika länen och respektive vägingenjörers behov av medhjälpare.

Enligt justitiekanslersämbetets uttalade uppfattning och den utredning, som departementschefen i övrigt i detta avseende framlagt, skulle någon skyldighet för väg- och vattenbyggnadsstyrelsens nuvarande ordinarie distriktstjänstemän att inträda i den nya organisationen ej föreligga. Författningsenligt böra de alltså från och med den 1 juli 1930 överföras på indragningsstat, där de skulle äga åtnjuta, 4 distriktschefer envar lön 3,000 kronor och tillfällig löneförbätt-

*Utskottets
yttrande.*

ring 750 kronor samt 6 distriktsingenjörer envar lön 1,500 kronor och tillfällig löneförbättring 375 kronor ävensom dyrtidstillägg och viss gottgörelse för mistade arvodesinkomster, vilken sistnämnda ersättning skulle utgå efter samma beräkningsgrund för distriktschef och distriktsingenjör. I förberörda motioner har gjorts gällande, att en sådan beräkningsgrund komme att ställa sig i viss mån orättvist missgynnande för tre i motionerna angivna ordinarie distriktsingenjörer, vilka alltsedan år 1922 uppehållit befattningar som t. f. distriktschefer. Såsom av statsverkspropositionen inhämtas, har emellertid statskontoret av principiella skäl avstyrkt att ifrågavarande tre befattningshavare med avseende å blivande löneförmåner å indragningsstat jämföras med ordinarie distriktschef. Utskottet måste visserligen dela de sålunda anförda betänkligheterna, men anser dock förtjänt av övervägande, huruvida de t. f. distriktscheferna ej, med hänsyn till sina tidigare anställningsförhållanden, vilka lärer få betraktas som tämligen undantagsmässiga, i allt fall skulle kunna beredas någon lämpligt avvägd särskild gottgörelse liksom ock huruvida ej deras tjänstgöring som distriktschefer borde motivera ett högre pensionsunderlag än det för distriktsingenjör gällande.

Under återopande av vad sålunda anförts, får utskottet tillstyrka Kungl. Maj:ts förevarande förslag till genomförande av ny vägorganisation och därav betingade ändringar i väg- och vattenbyggnadsadministrationen.

De av departementschefen uppgjorda anslagsberäkningarna hava ej givit utskottet anledning till erinran. I överensstämmelse härmed framställer utskottet under nu förevarande och följande punkter förslag om att, med uteslutande ur riksstaten av vissa till väg- och vattenbyggnadsväsendet nu uppförda anslag, bevilja för ändamålet erforderliga belopp, allt i enlighet med Kungl. Maj:ts framställningar.

Utskottet hemställer alltså under nu förevarande punkt,

att riksdagen må i riksstaten för budgetåret 1930/1931 under sjätte huvudtiteln uppföra det ordinarie förslagsanslaget till *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* med oförändrat belopp 167,500 kronor.

2:o) Under hänvisning till vad förut under punkt 1:o) anförts, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *väg- och vattenbyggnadsstyrelsens verksamhet* för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra anslag av 50,000 kronor.

3:o) Åberopande vad i det föregående under punkt 1:o) anförts beträffande väg- och vattenbyggnadsstyrelsens distriktstjänstemän, hemställer utskottet,

a) att riksdagen må, med uteslutande ur riksstaten av det ordinarie anslaget till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens distrikts-tjänstemän, godkänna de av departementschefen i statsrådsproto-

¹⁾ Hänvisar till punkt i statsrådsprotokollet.

kollet över kommunikationsärenden den 3 januari 1930 förordade grunderna i fråga om indragningen av de nuvarande befattningarna i väg- och vattenbyggnadsdistrikten;

b) att de av herrar Frändén m. fl. och Hedlund m. fl. i ämnet väckta motionerna I: 89 och II: 181 må anses besvarade med vad utskottet ovan under punkt 1:o anført.

4:o) Hänvisande till vad förut under punkt 1:o anförts, hemställer utskottet vidare,

att riksdagen må till *väg- och vattenbyggnadsstyrelsens inspektionsverksamhet* för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra anslag av 46,500 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens inspektionsverksamhet.

[5.]

5:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 6) hemställer utskottet,

att riksdagen må, med uteslutande ur riksstaten av det ordinarie reservationsanslaget till expenser för allmänna arbeten, till *expenser i väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra anslag av 65,000 kronor.

Expenser till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.

[6.]

6:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 7) hemställer utskottet,

att riksdagen må i riksstaten uppföra det ordinarie reservationsanslaget till *stipendier åt medlemmar av väg- och vattenbyggnadskåren* utan angivet belopp.

Stipendier åt medlemmar av väg- och vattenbyggnadskåren.

[7.]

7:o) Hänvisande till vad förut under punkt 1:o anförts beträffande väg-ingenjörer, biträdande vägingenjörer och vägingenjörsassistenter, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *vägingenjörer, biträdande vägingenjörer och vägingenjörsassistenter* för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra förslagsanslag av 310,000 kronor, att direkt utgå av automobilskattemedel.

Vägingenjörer, biträdande vägingenjörer och vägingenjörsassistenter.

[8.]

8:o) Åberopande vad utskottet förut under punkt 1:o anført, får utskottet härefter hemställa,

att riksdagen må till *diverse kostnader för vägorganisationen i länen* för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra förslagsanslag av 215,000 kronor.

Diverse kostnader för vägorganisationen i länen.

[9.]

9:o) Under hänvisning till vad förut under punkt 1:o) anförts, hemställer utskottet vidare,

Rese-
kostnader
för väg-
ingenjörer,
biträdande
vägingen-
jörer och
vägingenjör-
assistenter.

att riksdagen må till *reskostnader för vägingenjörer, biträdande vägingenjörer och vägingenjörassistenter* för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra förslagsanslag av 150,000 kronor.

[10.]

10:o) Åberopande vad utskottet förut under punkt 1:o) anført, får utskottet slutligen hemställa,

Engångs-
kostnader
för an-
skaffande av
kontors-
inventarier
m. m.

att riksdagen må till *engångskostnader för anskaffande av kontorsinventarier m. m.* för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra reservationsanslag av 105,000 kronor.

[11.]

Stockholm den 21 februari 1930.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *S. H. Kvarnzelius, A. C. Lindblad, J. L. Widell, N. J. M. Svensson* i Kompersmåla, *E. A. Lundell, J. Clemedtson, P. A. Bergström, K. E. Andersson* i Eliantorp, *D. A. Petrén* och *K. A. W. Björck*.

från andra kammaren: herrar *A. Anderson* i Råstock, *L. J. Carlsson-Frosterud, O. Olsson* i Kullenbergstorp, *P. M. Olsson* i Blädinge, *A. Å:son Törnkvist* i Karlskrona, *B. F:son Holmgren, J. Olofsson* i Digernäs, *O. Nilsson* i Örebro, *S. Persson* i Fritorp och *P. C. Jonsson* i Eskilstuna.